

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Ținuta noastră față de judecata altora.

Biserica și poporul român aproape nici odată n'am avut norocul, ca atunci, când alții s'au pronunțat despre noi, să fim judecați în lumina, ce reiese din starea faptică reală a lucrurilor și împrejurărilor. În trecut, în decurs de veacuri multe, noi, românii, și legea noastră strămoșească am fost rău și greșit judecați, și se mai întâmplă, ca tot astfel să fim judecați și astăzi. Ni s'a dat în trecut între altele multe prin dieta intrunită în Sibiu la 1566, că legea noastră este „idololatriă, și dușmană virtuților divine“. Dintele timpului trecut de atunci încôce, au schimbat, credem, de sigur netemeinicia acestei greșite judecări pronunțate atunci față de legea noastră strămoșească. Așa se vede însă, că timpul, carele de atunci încôce în decurs de trei veacuri și mai bine a schimbat multe, — n'a isbutit, să ajungă, să vadă lumea mai schimbată în spre adevăr, atunci, când judecă, și vorbește despre alții. Nici astăzi nu suntem adecă scutiți noi biserica și poporul român de a auzi și ceti judecări sinistre despre noi.

Și fiind că astfel de judecări greșite față de biserica noastră se pronunță cam adese ori, și pot să se pronunțe și în viitoriu, așa credem, că este bine și la loc, ca să ne lămurim cât se poate mai bine asupra ținutei noastre față de cele ce gândesc, și vorbesc alții despre noi. În punctul acesta amintim, că de când este lumea, și de când sunt în lume oameni, — totdeauna au gândit, și au vorbit oamenii unii despre alții așa, precum au aflat dînșii de bine; dar din rezultate s'a vădit totdeauna, că judecata, ce o-au pronunțat oamenii

unii despre alții, — între altele a involtat în sine de regulă și ceva subiectiv și anume părerea individuală a celui ce judecă și vorbește. Chiar pentru acesta cestiunea, de carea vorbim, a preocupat în toate timpurile, și preocupă și astăzi omenimea. Este adecă un lucru netăgăduit, că fiecare om, și fiecare popor cu pretensiuni de viață și viitoriu are ambițiunea, ca se trăiească, și să lucreze astfel, ca viața și faptele sale să-i asigure în fața altora o anumită trecere, deorece trecerea, și numele cel bun, de carele se bucură cineva în fața altora, încă constituiesc un fel de avere și bogăție pentru fiecare om. Din nefericire însă lumea s'a arătat adese ori în punctul acesta pre mult greșită, și pre puțin dispusă de a judeca asupra altora după adevăr și dreptate. Și sub pretextul așa numitei „opiniuni publice“ mulți oameni de valoare au fost osândiți, și au suferit pre nedrept martiriu și morțea. Și din acest motiv cu privire la ținuta nimerită a oamenilor față de ceea ce dic alții despre dînșii încă din anticitatea păgână s'a plămădit de cinosură principiul, că este bine și de trebuință pentru fie-care om, ca să nu fiă nebăgătoriu de seamă față de ceea ce gândesc, și vorbesc alții despre dînșii. Din contră oamenii și poporile au lipsă, să fiă cu anumită atențiune față de judecata altora, și imediat după-ce o aud, să se întrebe, și să se examineze cu totă rigorea, dacă ceea ce dic alții despre dînșii este basat, seau nu, este adevăr, seau nu, pentru-ca apoi pre basa judecării, ce ni-o vom forma noi despre noi, pre basa faptelor să ne urmăm calea mai departe; și nici laudele altora să nu ne facă, să cădem în păcatul vanității, nici hulele nedrepte să nu ne abată din calea virtuții.

Creștinismul în punctul acesta pretinde dela

noi, ca să fim cu totă asprimea în judecata noastră despre noi, și nici odată să nu ne amăgescă vorbele altora. Criteriul drept în judecata noastră despre cele ce vorbesc alții despre noi, este deci numai unul, și adică: întru cât corăspunde viața și faptele noastre cu iubirea evanghelică, pre carea Domnul ni-o infățișază ca isvorul tuturor virtuților și ca puterea, carea ne apără de a cadé în păcate.

Am ținut, că este bine, ca să ne lămurim în această privință, pentru ca să-ne putem orienta, și să-ne putem staveri o nimerită liniă de conduită față de cele ce gândesc, și publică alții despre noi.

Este fapt, că astăzi nici un om, carele are o rolă în viața publică, nu pôte fi scutit, ca să nu fiă criticat de alții, și un scriitoriu de renume, Marx Nordau, dicea mai deună și în un tractat al său, că critica mai nici odată nu este o oglindă a stării reale a opului, pre carele îl-critică, ci mai mult este o espunere a ideilor și părerilor individuale, de carele este condus omul, carele critică. Împrejurarea această inse nu ne scutesce nici decât a nu fi atenți la critica, ce o fac alții faptelor noastre; ci tocma din contră ne împune datorința, ca să-ne esaminăm noi pre noi mai bine, să-ne cunoșcem așa, precum suntem în realitate. și apoi pre basa realității deplin cunoscute și judecate de noi cu totă obiectivitatea, să lucrăm cu plan și cu grije mai departe.

Ne servesce de sigur nouă bisericii și poporului român, de mângăiere și încurajare, că în timpul din urmă am potut, să lucrăm mult și cu sporiu pre terenul cultural, pre terenul educațiunii poporului. Acest teren însă este un teren vast și fără sfârșit, deorece înmulțindu-se trebuințele ómenilor școla și biserica sunt chiămate a face din și în și mai mult. Acest mai mult sânt astăzi trebuința a-l face pre terenul educațiunii religioase și popórele înaintate în cultură din apusul Europii, și negreșit în mai mare măsură suntem chiămați și noi, biserica și poporul român, cari nu din vina noastră în trecut veacuri multe am fost împedecați de a săvârși această lucrare.

Ne vom face datorința deci pre acest teren cu deplină conștiință și cu zelul, ce-l reclamă scopul cel mare, carele îl-urmărim prin înaintarea noastră pre terenul cultural; ér vorbele și judecățile sinistre, cari se pronunță din când în când asupra bisericii, asupra preoțimei, învățătorilor și poporului nostru le vom privi și judeca din a noastră parte după principiele și cinosura, pre carea ni-o indigitază legea

noastră creștinăscă. Amintim apoi tot de odată, că valórea și trăinicia unui popor depinde dela modul și tária de caracter, carea îl însufleșce în mersul său pre terenul cultural. La poporul nostru există această însuflețire față de biserică, și observatorul nepreocupat, sântem siguri, pôte vedé, că această însuflețire devine din și în și tot mai intensivă; ér această însuflețire este chiagul și cimentul, carele produce, și susține armonia trebuincioasă între factorii chiămați a lucra pre terenul cultural.

Punem și noi, biserica și poporul român mult pond pre aceea, ca să-avem trecere și o bună reputațiune înaintea altor popóre. Acestă trecere însă nu o-am căutat, și nu o vom căuta nici odată în vorbe de laudă, ci curat numai în faptele noastre săvârșite pre terenul cultural; și dacă astăzi nu suntem judecați de alții, precum merităm, avem încredere, că altfelu vom fi judecați mâne, seau poimâne, deorece faptele bune pot să-fiă din când în când ignorate, dar nu pot fi nici odată suprimate. Șcim apoi și aceea, că biserica și poporul român dic vitregitatea împrejurărilor am potut, să plecăm abia de un timp scurt pre terenul desvoltării culturali, și astfelu avem multe de reparat și multe de făcut; ér mulțimea lucrărilor, ce avem să săvârșim nici nu ne înspăimântă, nici nu ne descurajază, deorece convinși sântem pre deplin cu toții, că fiind lucrările, ce avem a le săvârși pre terenul cultural condițiunile, de cari depinde bunăstarea și viitoriul nostru facem tot ceea ce putem și cu totă bunăvoința.

Un lucru, suntem siguri, nu-l vom uita nici odată, și anume de a-ne face cu conștiință și zel datorința pre terenul desvoltării noastre culturali.

În lumea de astăzi nu este lucru rar, ci este un lucru de tóte zilele, — ca să auzim, și să cetim pré multe laude pentru unii și nemeritate hule față de alții; și din nefericire pré rar întimpinăm astăzi judecata obiectivă în aprețierea ce se face lucrărilor și împrejurărilor. Așa este, bag seamă lumea de astăzi, că atunci, când vorbește despre cei ce li-numesce „ai nostri“ să-i împodobescă cu laude, ér când vorbește despre alții, pre cari nu-i pôte numi „ai nostri“, să-i defaime, și să-i hulăscă; și dacă de exemplu astăzi cetesci despre unul și același eveniment scris din două, seau mai multe părți, cari urmăresc altă direcțiune, nu mai surprinde pre nimenea, dacă îl-veți scris și descris în formă eroată și departe de starea faptică reală.

În fața acestor stări disolate și anormale ce le vedem pré de multe ori ivindu-se și repețindu-se

astăzi biserica și poporul nostru conform programului său de viață moscenit din bătrâni ne urmăm mersul nostru spre dezvoltare întemeiându-ne în toate lucrările pe felul de gândire al neamului nostru, carele pretinde, că în tot ceea ce gândim și lucrăm, să lucrăm cu totă obiectivitatea, și să-ne orientăm întru toate numai după starea faptică reală a lucrurilor și împrejurărilor. Chiar pentru acesta nu ne putem îndoi nici pre un moment, că precum am ajuns stadiul, ca astăzi, să nu mai cuteze nimenea să dică religiunii noastre, că este „idolatriă și dușmană virtuților divine“, — precum ni s'a dis odinoră, tocma așa prin activitatea, ce o dezvoltăm pre terenul cultural vom face să dispară și învinuirile, ce ni-se insinuă astăzi pre nedrept.

Via și puternică este credința noastră în divinitatea sfintei noastre biserici, puternic este dorul nostru de a-ne întări și desvolta prin dumnezeiescile principii ale creștinismului, ér speranța în rezultate și în deplin succes nu ne va părăsi nici odată, pentru că voim, și scim, să-ne facem datorința; ér poporile, cari în conformitate cu principiile evangheliei voiesc, și sciu, să-și facă datorința, totdeauna isbutesc.

Liturgia credincioșilor.

(Continuare și fine).

Preoții să împărtășesc în lăuntru altarului mai întâi cu corpul și după aceea cu sângele lui Christos, pentru-că, când a aședat Mântuitorul la cina cea de taină jertfa cea fără de sânge, a dat Apostolilor săi în lăuntru casei mai întâi corpul său sub forma pâinii și apoi separat sângele său sub forma vinului; ear poporul să împărtășească afară de altar deodată cu corpul și sângele lui Christos, pentru-că poporului i-a arătat Mântuitorul în public pe cruce deodată și corpul și sângele său, care a curs distr'ensul.

Împărtășirea clerului să face în modul următor: Preotul ia bucata XC a agnețului dicând: „Cinstitul și preasântul corp al Domnului . . . să dă mie preotului N. spre iertarea păcatelor etc.“ și ținându-o în mână rostesc rugăciunile prescrise: „Cred, Dómne și mărturisesc etc.“ „Cinei tale celei de taină etc.“ și „Nu spre judecată sau spre osândă etc.“ apoi să împărtășească corpul Domnului. După aceea ia potirul dicând: „Onoratul sânge al Domnului . . . să dă mie preotului N. spre iertarea păcatelor etc.“ și bea de trei ori din sângele lui Christos, ér după aceea dică: „Eată s'a atins de buzele mele și va

șterge fărădelegile mele etc.“ cuvinte, pe cari le-a rostit Serafimul către profetul Isaia (Isaia VI, 6—7.) când a luat un cărbune aprins din altar și atingând cu el buzele profetului, l-a curățit de păcate. Ast-feliu să curățesce și în această taină, cel ce să atinge cu buzele de potir și ia cărbunele preasântului corp și sânge al Domnului.

După ce s'a împărtășit preotul, rostesc rugăciunile: „Invierea lui Christos . . .“, „Luminéză-te, luminéză-te . . .“ O Pascele cele mari . . .“ și rugăciunea mulțămirii: „Mulțămim ție, Stăpâne etc.“ Ér dacă sunt creștini de împărtășit, atunci pune în potir părțicelele NI. și KA. frângându-le în atâtea bucățelele, câți creștini să împărtășesc, ér bucățelele scóse la proscomidie pentru vii și morți, le pune în casul acesta în potir numai după împărtășirea poporului, ca nu cumva puindu-le mai nainte, din nebăgare de sēma să să împărtășescă poporul și dintr'ensele.

Când să împărtășesc mai mulți creștini să pôte întempla, că nu să ajung părțicelele pentru toți, așa că unii primesc numai vin, așadar s'ar părea, că să împărtășesc numai cu sângele lui Christos, nu și cu corpul lui. Însă de óre-ce pânea pusă în potir s'a disolvat în vin, prin urmare și cei ce primesc la aparință numai vin, primesc de fapt în acel vin și corpul lui Christos. Biserica apusenă din veacul al XII-lea a început sub influința teologiei speculative și în opunere cu învățatura Mântuitorului și cu praxa bisericii vechi, a detrage laicilor împărtășirea și cu sângele Domnului, rezervându-se acest drept de a-să împărtăși sub ambele forme numai preoților, ér poporul să împărtășească numai sub forma pâinii.

Provocarea la împărtășirea poporului o face preotul cu cuvintele: „Cu frica lui D-șeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați.“ Ér creștinii vădând pe Christos în euharistie, îl întimpină cu cuvintele: „Bine este cuvântat cel ce vine întru numele Domnului etc.“ cuvinte, cu cari a fost întimpinat Mântuitorul la intrarea sa solemnă în Ierusalim, înainte cu vre-o câteva zile de patimile și mórtea sa.

Acum să apropie creștinii, cari voesc a să împărtăși. În biserica veche să împărtășeau toți creștinii, cari luau parte la s. liturgie, mai târziu recindu-să zelul creștinilor în privința acesta, să împărtășiau numai preoții, ear dela popor să cere, ca să săvêrșescă cel puțin o împărtășire virtuală, uninduse în cuget, când să împărtășească preotul.

Atât în decursul timpului împărțirii preotului, cât și a poporului se cântă „priceastna“ ceea-ce însemnă „preacuratul“, pentru-că, în timpul cântării ei, se împărțesc preoții și poporul cu preacuratul trup și sânge al Mântuitorului Christos. Acastă cântare e de regulă un vers din s. scriptură sau din alte cântări bisericesci, stând în ore-și-care legătură cu însemnătatea sărbătorii. La împărțirea poporului de regulă se cântă priceastna (chinonicon): „Cu trupul lui Christos vă cuminecați etc.“ stând în legătură mai deaprobe cu actul împărțirii.

După ce s'a împărțit poporul, pune preotul părțilele sântilor, ale viilor și ale morților, scose la proscomidie, în potir, ținând: „Spală Dómnne păcatele celor ce s'au pomenit aici, cu onorat sângele tău, pentru rugăciunile sântilor tăi.“ îl acopere cu acoperemântul său asemenea și discul și după aceea binecuvântă poporul ținând: „Mântuesce D-șeule poporul tău și binecuvântă moștenirea ta (Psalm XXVII. 9.), ear poporul răspunde: „Vădut-am lumina cea adevărată etc.“ prin care dă laudă lui D-șeu pentru darurile sântului Duș, revărsate asupra lor în taina euharistiei. După aceea întorcându-se earăși cătră popor, ține încet: „Binecuvântat este D-șeul nostru“ ear cu voce înaltă: „Totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor“, și poporul răspunde: „Să se umple gurile noastre etc.“ La acastă cântare preotul duce potirul și celelalte vase la proscomidie. Mutarea sântelor taine de pe masă la proscomidie însemnă înălțarea Mântuitorului la ceri, ne mai fiind acum vădut de popor până la a doua sa venire, care se simbolisea prin aducerea de nou a darurilor sante pe masa altarului la o altă liturgie, ce se va serba altădată.

Prin imnul „să se umple gurile noastre de lauda ta Dómnne etc.“ și prin ectenia ce urmăze, mai mulțamesce poporul încă odată lui D-șeu, că l-a învrednicit a se împărțasi cu preacuratul corp și sânge al Christosului său.

După acastă ectenie urmăze anunțarea finei s. liturgii cu cuvintele: „Cu pace să ieșim.“ Acastă formulă e luată din liturgiile vechi. Acolo suna ea: „Mergeți în pace“, prin care se dimiteau credincioșii. Acum merge preotul în mijlocul poporului și rostese o rugăciune asupra lui, numită „rugăciunea după amvon.“ Ea se numesce astfel, pentru-că ar avé a-se rosti îndărătul amvonului, în mijlocul poporului. După acastă rugăciune cântă poporul imnul: „Fie numele Domnului binecuvântat etc.“

În decursul cântării imnului acestuia preotul merge la proscomidie și acolo mănâncă restul santei euharistii rămase în potir. Curățește bine santele vase și le așază la locul lor, ca astfel curate și în ordine să le afie, când va serba o altă liturgie. Acastă lucrare a preotului se săvârșese în unele biserici, după ce poporul a părăsit biserica. Dacă servece și un diacon cu preotul, lucrarea acesta o face diaconul după imnul: „Fie numele Domnului etc.“ ér dacă servece preotul singur, e mai consult a o face la sfârșitul liturgiei, având atunci timp mai mult.

Urméze încheerea santei liturgii, numită „finalul“ (otpușt, apolis.) În acesta se rógă preotul, ca D-șeu să priméscă rugăciunile noastre aduse și să ne miluiască, nu pentru noi. cari suntem păcătoși și nevrednici, ci pentru rugăciunile Maicii Domnului, pentru ale sântilor apostoli, ale sântului Ioangură de aur, a cărui liturgie se săvârșese, ale sântului țilei și ale tuturor sântilor.

După acesta împărțece preotul poporului anafora.

În biserica veche din veacul întâi și al doilea se țineau după liturgie așa numitele „agape“ (ospețe de iubire). Acestea erau un prânz comun al creștinilor constătător din darurile aduse la biserică pentru jertfă. Din aceste daruri se alegea o parte de pâne și de vin pentru jertfa cea fără de sânge, ear din rămășița lor se țineau aceste ospețe comune cu scopul, parte de a esprima prin acesta comuniunea și dragostea creștinilor între olaltă, și parte spre a ajutarea săracii. Întemplându-se însă mai târziu abuzuri la mesele acestea comune, s'au desființat agapele acestea, dar ca o reminiscență istorică, li s'a împărțit creștinilor rămășița pâinii, din care s'a luat o parte pentru jertfa euharistică. Acastă pâne așadar e pânea sau anafora de ađi, carea se împarte creștinilor.

După împărțirea anaforei, mergând preotul în altar, se desbracă de santele vestminte rostind și la desbrăcarea lor anumite rugăciuni prescrise, precum prin rostirea unor rugăciuni le-a și îmbrăcat.

D I V E R S E.

* *Protocolul congresului național-bisericesc* ordinar al metropoliei Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania întrunit la Sibiu în 1/13 Octomvrie 1897, a apărut țilele din urmă în tipografia arhiepiscopescă din Sibiu. Edițiunea metropoliei. Conține în partea prima sumariul ședințelor congresuale, ér în par-

tea a doua următoarele acuse: A) Convocarea congre-ului. B) Cuvânt presidial de deschidere. C) Raportul general al consistoriului metropolitan din ședința plenară. D) Instrucțiune cu privire la legile politice-bisericesci. E) Cuvântarea metropolitului către monarhul la Clușiu 1895 F) Răspunsul monarhului. G) Raportul general al consistoriului metropolitan, ca senat bisericesc. H) Raportul general al consistoriului metropolitan, ca senat școlariu I) Raportul general al consistoriului metropolitan, ca senat episcopesc. L) Raportul general al delegațiunii congresuale. M) Regulament pentru administrarea afacerilor episcopesci. Concluse normative: Nr. 74. Denumirea administratorilor protopresbiterali.

* *In cestiunea quinquenalelor învățătorești* ni-s'a cerut din partea unor d-ni abonenți ai foii noastre, ca să-ne pronunțăm asupra unor întrebări referitoare la această cestiune. Ca răspuns la aceste întrebări amintim, că venerabilul Consistoriu eparchial din Arad sub datul 3 Februarie a. c. a emis un cerculariu către oficiile protopresbiterale și parohiale, care conține tot înviațiunile de lipsă în această cestiune. Din întrebările ce ni-s'au adresat numai la una nu răspunde cerculariul, de care vorbim, și anume: că strămutându-se un învățătoriu cu drept la quinquenale în altă stațiune, are densusul drept la acelea și în stațiunea cea nouă? La această întrebare răspunsul este de prisos, deoarece dotațiunea învățătorască în stațiunea cea nouă se regulază prin concursul, ce se publică la deplinirea ei.

* *Himen.* Dl. Teodor Papp, teolog absolut și-a încredințat de fiitoare soție pe doamna Sofia Tamaș fiica preotului din Alparea. — Felicitările noastre!

* *Noul metropolit al Serbiei.* În urma morții fostului metropolit Mihail al Serbiei, s'a făcut o nouă alegere în scaunul vacant al metropoliei. După cum se anunță din Belgrad, a fost ales candidatul guvernului, Innocentius, episcop la Niș. La 28 Februarie a fost instalarea noului metropolit, prezenți fiind ministri, episcopii și un mare număr din cler.

† *Constantin Stamat Ciurea*, distinsul scriitor român din Basarabia a încetat Dumineca trecută din viață.

Duel cu sfârșit mortal în Roma. La 6 l. c. s'a întâmplat în Roma un duel cu sfârșit mortal între deputatul italian Cavallotti și între Macola, directorul ziarului „Gazetta di Venezia“. Causa duelului a fost o polemică între zărele „Secolo“ și „Gazetta di Venezia“. Condițiunile duelului au fost foarte grele: sabie, cu împunsături. Adversarii n'au avut decât o singură ciocnire. Cavallotti a primit o împunsătură, vârful sabiei contrarului său i-a pătruns prin gură în gât și i-a tăiat artera principală. După 10 minute Cavallotti a murit. Macola a rămas nevătămat. Cavallotti sa născut în Milan la 1842, a luat parte la lupta Italianilor pentru libertate și deja în etate de 16 ani scria versuri revoluționare, cari pe atunci făceau mare senzație în Italia. A fost și autor dramatic, lui i-se datoresce d-ur câte-va dintre cele mai frumoase mărgăritare ale literaturii italiene moderne, ca drama „Alcibiade“ și „Il Cantico del Cantico“ și drama „Alcibiade“ — Cavallotti era unul dintre cei mai buni oratori din parlamentul italian. În timpul din urmă el deveni șeful radicalilor, sub președinția lui Crispi combătea tripla alianță, cabinetul lui Rudini însă i sprijinea. Cavallotti era entusiast filo-român. Mărtea lui e regretată pretutindeni.

* *Verdictul în procesul Filipescu-Lahovari.* În 5 Martie seara la orele 8^{1/2}, s'a terminat procesul Filipescu-Lahovari, care de săptămâni încoco a preocupat și agitat opinia publică din România. În mijlocul unei tăceri adânci comunică presidentul tribunalului Florian sentința, conform căreia Nicolae Filipescu se condamnă la 6 luni închisore și la un leu despăgubire reclamată prin partea civilă (d-na Maria Lahovari). Secundantii drelului d-nii V. Ionescu, Săulescu, Drosu și Isvorean au fost achitați. După cetirea sentinței mai multe persoane din sală au isbucnit în strigăte de „Traescă Filipescu“.

* *Despre sinodul parochial* ordinariu din Soborșin ni se serie următoarele: Dumineca trecută s'a ținut sinod parochial în Soborșin, sub președinția d-lui paroh Iosif Ognean. Au fost de față peste 200 de membrii. Sinodul a fost deschis prin o vorbire bine simțită, ceia ce-i servește spre laudă d-lui president. La ordinea zilei a fost socoșile bisericeii, fondurilor și a cultului. Biserica a avut venit 985 fl., cari adaugându-se la capitalul vechiu, capitalul de astăzi face: 10583 fl. „Fondul parochial“ la anul nou a fost de 430 fl. „Fondul școlar“ din Soborșin au fost de 340 fl. „Fondul școlar“ din F.-Temeșești a fost de 450 fl. Cultul din Soborșin s'a încheat cu 40 fl. restanță. Cultul din F.-Temeșești cu 68 fl. restanță. Cultul din F.-Halaliș cu 80 fl. restanță, ér cultul din Vinesci au fost încassat tot. Socoșile au fost aprobate și de sinod. — Tot în această ședință s'a hotărât a-sé înainta Ven. Consistor planul bisericeii ce sé va zidi în vara această. Planul l'a pregătit dl architect George Marincea din Soborșin. Biserica nouă va costa 9850 fl. afară de material. E de notat, că epitropia încă în decursul anului trecut au adunat tot materialul de lipsă. — Pentru sporirea averei bisericeii s'a făcut în Dumineca lăsatului de carne o petrecere în Soborșin, care a vârsat în cassa sfintei bisericeii 151 fl. venit curat. Sinodul a fost închis cu cuvintele: „D-șeu să-ne ajute ca în anul viitor să ținem sinodul în biserica cea nouă“ ér eu șic: Amin. — U n m e m b r u.

* *Pungași pre calea ferată.* Zălele trecute au fost prinși și dați pre mâna justiției o bandă de jefuitori, cari timp de doi ani pre linia ferată Budapesta-Predeal au jefuit dela călători bani și obiecte de preț, în suma de 80,000 fl. În fruntea acestei bande de jefuitori a fost un conductor dela drumul de fer.

* *Un mod de răsbunare revoltătoriu.* În un sat din Ungaria superioară o femeie aflându-se pre patul de mărte a descoperit un secret înfiorătoriu. A spus adecă, că în tinerețe dên sa a furat pruncul unui om din comună din răsbunare, că acel om nu o-a luat pre dênna de soție, și s'a căsătorit cu altă femeie. Dênna a dat

pentru creșterea pruncului unei femei din alt sat, căreia i-a spus, că este al dăneșii. Creșterea pruncului mare la adus în satul ei, și la dat în serviciu la casa părinților lui cari se'nțelege nu l'au cunoscut. Aici a slujit mai mulți ani având purtarea cea mai bună; și murind stăpânul său, când ajunsese tinerul la vârsta de a-se căsători, — la insistența femeii din sat, carea la vârsta de trei luni îl-furase, după expirarea anului de doliu după stăpânul său s'a cununat cu văduva acestuia. Afând această numiții soți în desperarea lor nenorocitul fiu a dispărut din comună, ér mama sa s'a sinucis în cimitieriu lângă mormântul bărbatului său réposat.

* **Bibliografie.** Orașul *București*, articol retipărit din „*Enciclopedia Română*“, publicată sub auspiciile „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ de Dr. C. Diaconovich. Cu 2 planuri și 15 ilustrațiuni. (Edit. W. Krafft în Sibiu. Prețul 1 leu). Sub acest titlu a apărut în zilele din urmă o interesantă broșură, care cuprinde o amănunțită descriere a capitalei române. Anume ne dă un material vast despre situația geografică, suprafața, populațiunea, aspectul, fortificațiunile, grădinile publice, monumentele, zidurile, casarmele, administrația, finanțele orașului, despre autoritățile ce își au sediul în capitală, apoi despre instrucția, așezămintele culturale, presa, industria, comerțul, comunicațiunea, băncile, locurile de petrecere și istoria Bucureștilor. Dintre toate scrierile monografice despre acest oraș, broșura de față este fără îndoială cea mai sistematică și luându-și datele numai din publicațiuni oficiale și dela locuri competente, dă cetitorilor săi — în nucleu — o iconă cât se poate de fidelă a stărilor din capitala României. Ea este înzestrată cu un frumos plan al orașului, la care este alăturat un registru al stradelor și zidurilor mai însemnate cu indicările necesare pentru a le găsi la moment în plan, apoi cuprinde un plan al grădinei botanice dela Cotroceni și un număr mare de ilustrațiuni de o frumusețe deosebită, anume: 3 aspecte din calea Victoriei, Bulevardul cu băile Eforiei, Bis. Antim, Balașa, Stavropoleos, Catedrala catolică, Ateneul, Universitatea, 2 tablouri ale institutului botanic, Banca Națională, Teatrul Național și Așezămintele Brancovenesci. Broșura se poate procura la toate librăriile.

* **Jubileul metrului.** În anul viitoriu se împlinesc 100 de ani, de când o comisiune internațională a prezentat guvernului francez măsurile metrice pentru a le pune în întrebuințare oficială. La început s'a introdus greu, și anume mai întâiu în Belgia, în Olanda, în Franța; ér astăzi, când metrul își-prăsnuiesc jubileul de 100 de ani, privește de sigur cu mândria asupra succesorilor obținute în timp de 100 de ani, domnind ca măsură peste întreaga lumea civilizată.

* **Regele proprietariu de hotel.** Regele din Württemberg are în Stuttgart două hoteluri, provădute cu tot confortul pentru oșpeți, cari, precum scriu jurnalele, îi-aduc frumos venit. În privința acesta adaogă jurnalele, că nu este cel dântăi pre acest teren. Despre unul din antecesorii săi se scrie adecă, că voind Petru cel mare țarul Rusiei să facă o vizită regelui din Württemberg și-a

esprimit dorința, că nu voiesce, să locuiască în palatul regal, ci în un hotel. Auđind acesta regele de atunci a pus pre frontul palatului său o tablă cu inscripțiunea: „hotel pentru înălțirea monarhilor;“ și sosind acolo Petru cel mare regele din Württemberg l'a primit îmbrăcat în haine de hotelier.

* **Lungimea vietii femeilor.** Un statistic din Berlin pre baza datelor adunate în decurs de mai mulți ani constată, că femeile trăiesc mai mult, decât bărbații. În Berlin țiece numitul statistic dintre o miă de bărbați ajung vârsta de 50 de ani numai 443, ér dintre femei preste 500. Dintre 1000 de femei 426 ajung vârsta de 60 de ani, 296 vârsta de 70 de ani, 227 vârsta de 80 de ani, și 13 vârsta de 90 de ani, precând dintre 1000 de bărbați abia ajung 63 vârsta de 80, și numai 7 vârsta de 90 de ani. Causa acestei diferențe provine din greutatea ocupațiunii bărbaților, precum și din împrejurarea, că până la vârsta de 5 ani mortalitatea de regulă este mult mai mare la băieți, decât la fetițe.

* **Asemănare între rudenii.** În societatea biologică din Paris a espus zilele trecute un membru un cas foarte caracteristic de asemănare între neamuri, carele a produs adevărată senzația. Într'un discurs predat în o formă frumoasă adecă un membru al numitei societăți a arătat, că o rudenie a sa mergând din Franța în Germania în orașul Köln a întâlnit un om, carele s'ămana întru toate cu tatăl său, réposat de mai mulți ani, și întrebându-l i-a spus, că familia, din carea se derivă dănsul este de origine din Franța, și s'a strămutat în Germania la anul 1685, și sfârșitul a fost, că cei doi necunoscuți s'au aflat rudenii, și în a șeptea generația s'a vădut o asemănare între două rudenii, de carea lumea n'a avut până acum cunoștința.

* **Animale plângătoare.** O revistă germană, ce se ocupă cu științele naturale arată într'un articol mai lung, că multe animale tocmai așa știu să plângă, precum știu să și ridă. Așa de es. cănele, calul, cloșanul, măgarul, cămila, cerbul, maimuța, elefantul toate aceste animale când sufer, lacriméză.

* **Apel.** Primum dela d-nul învățător din Reșița-montană Iosif Veiceanu un apel mai lung, adresat inteligenței și învățătorilor români, prin care le face cunoscut, că pentru anul viitoriu școlastic 1898/9 va eda: „Almanahul portativ al învățătorului român.“

Acest manual va consta din două părți: I. Partea tehnică. În această parte să vor tracta: a) Cestii cronologice, genealogice, calendaristice, tipice, economice, postale și telegrafice; timbrele și tacsarea documentelor, precum și alte referințe de interes și tractate în mod cât mai sistematic. b) Cestii școlare, atât pentru școala de toate zilele, cât și pentru cea de repetiție, precum; planul de învățământ întocmit pe luni și săptămâni pentru fiecare clasă, respective an de școlă; împărțirea orelor pentru 6 sau 3 clase, 4 sau 2 clase și — în fine — numai pentru o clasă; consemnarea și clasificarea pentru două semestre a elevilor înscriși; conspectul general asupra ceretării și clasificățiunii; statistica după ani, gen, religione și naționalitatea elevilor în-

scriși, precum și alte date strins legate de activitatea dilnice a învățătorului. c) Șematismul Metropoliei române gr. or. și gr. cat. din patrie cu diecesele, consistóarele, senatele, sínódele, instituttele și protopopiatele sale întocmite în liniamente generali. d) Șematismul Reuniunilor, a învățătorilor rom. gr. or. și gr. cat. — din susnumitele metropolii — deasemenea în liniamente generali, accludându-să fiecărei reuniuni și raportul despre activitatea ei în anul expirat, precum și alte date ce ar putea servi drept motive spre a ne forma un tablou cât mai sincer despre starea actuală a respectivei Reuniuni. II. Partea a literară. În această parte se proiectează: a) Tractate: religioase-morale, istorice, etnografice, igienice, economice, beletristice, diverse ca: poesii etc., precum și toate acelea cari sunt de interes și ocur ca mijloc de perfecționare pentru ori și care ram de sciință, dar cu deosebire cari cad în sfera de activitate a învățătorului. b) Tractate pedagogice din: istoria pedagogiei, metodică, educațiune în familie, în școlă și în cea după ieșirea din școlă, prelegeri practice, precum și t. t. felii de scrieri referitoare la pedagogie ori școlă. c) Teme, respective întrebări pedagogice, pentru anul viitoriu, drept impuls spre lucrare și pe cari ori și care om de școlă să le potă lucra. Domnii învățători, cari doresc a se abona la acest almanah, să facă această cunoscut autorului prin o cartă postală. Prețul unui exemplar nu va fi mai mare ca 1 fl. v. a.

* *Cătră D-nii învățători* în cestiunea „Icóniei școlii române.” De când n'am mai încunosciințat în public pe d-nii colegi în cestiunea această, a trebuit aproape zilnic să trimit apeluri și cestionare, precum și deslușiri, pe cale privată, la cei ce mi le-au cerut. Durere însă că mulți au promis, mulți au cerut, dér puțin au răspuns. Și drept are Scriptura, că nu întru cei mulți ci întru cei puțin și-a arătat Domnul puterea sa. Pe de altă parte cei ce au răspuns, mă întetesc mereu a începe cu publicarea lucrării din cestiune. Eu bucuros o ași începe ori și când, decât ași dispune de un număr suficient de aderenți în faptă la această lucrare, ér nu cu promisiuni numai, căci voiam să încep lucrarea în rând alfabetic, astfel ca și cel din urmă să fie ca și cel dintâiu. Acum véd însă, că așa nu se pôte. Stând lucrul astfel m'am decis, ca să abstau dela rândul alfabetic, și să încep publicarea în rândul cum s'au present t, séu se vor presenta. Publicarea se va începe în broșuri de câte 2—3 côle format mare și astfel se va continua până ce se va termina. Condițiunile de abonament se vor arăta pe cuperta broșurei prime. Anticipez, că acele condițiuni vor fi cu mult mai avantagióse, decât cele arătate în cestionar, — grație dispozițiunilor, ce s'au luat în urmă. În modul acesta pot încurge mereu aderenți și de aci încolo, căci lucrarea nu va suferi din cauza această. Începutul îl voi face cu o broșură din grupa a III (Învățătorii*); consecutiv și paralel se va publica și din grupa I („Archireii noștri“) și din grupa a II („Profesori preparandiali, protopresbiteri etc.“, după cum adecă se va puté aduna materialul trebuincios pentru scopul acesta. Cu ocasiunea această rog încă odată pe d-nii colegi

grăbi cu trimiterea datelor biografice împreună cu portretul și monografia școlii, unde au funcționat séu funcționază de present.*) Cei ce voiesc și posed date mai amănunțite din viața vreunui archireu al nostru séu a vre-unui profesor preparandial ori, a altui bărbat meritat pe terenul școlar, sunt rugați a compune biografia respectivului și a mi-o trimite. Brașov, 20 Februarie 1898. Cu stimă, I. Dariu.

* *Tradiții și legende din popor. I. Sórele.*

Sórele e pus de Dumneșeu să lumineze pământul, dar el, îngrozit de reutățile câte le vede pe pământ și sătul de același drum vecinic, într'una vrea să fugă și să scape de vederea pământului. Așa cum umblă el de-a curmezișul peste pământ, de la răsărit spre sfînțit, își tot schimbă drumul și fuge cu răsărirea când spre miadă-și și când spre miadă-nópte, că dóră-dóră va puté ajunge odată să facă sfirșit pământului, și el să stea să se odihnescă pe cer și să nu mai aibă de încunjurat pământul. Ér sfirșitul pământului va fi atunci când sórele va ajunge să răsără de la sfînțit și să sfînțescă la răsărit, adecă tocmai întors de cum e astăzi.

Dar Dumneșeu nu voiesce lucrul acesta, și de-aceea a pus străjer la miadă-nópte pe sfintul Nicóră, și la miadă-și pe sfintul Tóder ca să ție calea sórelui și să-l abată din cale. Și ci-că primăvara ajunge sórele în fuga lui pe la Sîn-Tóder și atunci ia cu el nouă babe rele și aduce ploi și ninsori și prăpădenie de vreme rea, că dóră-dóră va scăpa nevedut de Sîn-Tóder pe o vreme ca aceea. Și mai-mai să-l scape Sîn-Tóder, căci sórele apucă să fugă înainte; dar atunci Sîn-Tóder cu nouă cai ai séi se ia după sóre și-l fugăresce și alérgă să-l prindă. Și fuge după sóre trei-spredece săptămâni, și abia-l ajunge colo departe-departee spre miadă-și. Și cum îl ajunge, îl și întóree de la miadă-și spre răsărit.

Și se întóree sórele și merge-merge spre răsărit, dar când ajunge la locul lui cel orénduit de Dumneșeu nu se astimpără, ci fuge înainte spre miadı-nópte ca dóră va puté fugi pe de ceea-laltă parte. Și atunci îi iese în cale Sîn-Nicóră și-l prinde și-l trimite îndărăt. Și sórele iarăși face ce-a făcut, și tot așa o pate într'una cu Sîn-Tóder și cu Sîn-Nicóră.

Dar odată și odată tot o să scape el de păzitorii lui; dacă nu de Sîn-Tóder, dar de Sîn-Nicóră tot o să scape, că Sîn-Tóder e tiner și are cai, dar Sîn-Nicóră n'are cai și e bătrén.

Stele logostele. Departee, la răsăritul sórelui, au locașul sfânta Luni și sfânta Vineri, la sfînțitul sórelui sfânta Marți și sfânta Miercuri, iar la miadă-și sfânta Joi și sfânta Duminecă. Iar la miadă-nópte locuesce singură, fără sóță, Sâmbăta, și ea nu e sfântă ca tovarășele ei, și e străină între ele, căci toate celelalte sînt surori.

Și e greu să găsești locașurile sfintelor babe; și rar s'a întâmplat s'ajungă pe la ele vr'un Făt-frumos cu stema în frunte. Dar ci-că, toate șase, afară de Sâmbăta,

*) Acei domni, cari au lipsă de Apeluri și Cestionare, să binevoiască a se adresa la subscrișul și le vor primi gratuit.

au câte o stea pe cer, și stéua fie-căreia' stă tocmai de-
asupra locașului. Dar cine să știe care li-e stéua! Că
dacă le-ai ști-o te-ai duce tot cu ochii la ea și ai ni-
meri la locașul sfintei.

Din vreme în vreme, când voia Dumneșeu să mai
pedepséscă lumea, atunci să arăta ori o stea ori alta
dintre cele șase stele ale sfintelor babe, că vești, babele
sciu gândul lui Dumneșeu și cum au suflet bun, dau de
scire creștinilor. Și nu s'arată ori care dintre stele, ci
anumită una. Când e să fie cutremur de lume și ruptură
de pământ și scufundare de munți, s'arată stea galbenă,
și asta e a sfintei Luni; la holeră și bóle s'arată stéua
sfintei Marți; la vésare de sânge și la cumplire de răs-
bóie s'arată stéua sfintei Miercuri. Steua sfintei Joi s'arată
când e să fie potop și plóie cu trăsnete; a sfintei Vineri
când o să fie înmulțire de fiare sălbatice cât să între
prin sate, iar a sfintei Dumineci s'arată la fómete.

Și ci-că mai e și a șaptea stea, care ar fi fost să
fia a Sâmbetei, dar a rămas să fie a Maicii Domnului. Și
când se va arăta stéua asta, va fi sfârșitul lumii. Și
aceste șapte stele pórtă crngul cerului, și se numesc stele
logostele.

Babele și moșii. Când e cap-de-primăvară, sórele
dă să fugă spre miadă-și și din pricină că el s'abate din
drumul lui, se clătesce temelul lumii și încep ploile cu
viscol și cu ninsóre înghețată. Și are sórele nouă cai la
teléga lui, și atunci ia nouă babe rele și încalecă pe fie-
care cal câte o babă, ca să bată caii și să-i gonéscă
până să le iasă sufletul, ca astfel să scape cu fuga de
pórta cerului unde stă Sân-Tóder pazitor. Și scapă sórele
și iese pe pórtă, dar Sân-Tóder alérgă după sóre și ca
să-l prindă, își ia și el nouă cai și încalecă pe fie-care
cal câte un moș, care a îmbătrinit mênând caii și scie
rânduiala frênelor.

Și tot pământul și totă firea stă amorțită opt zile
de la plecarea lui Sânt Tóder, că opt cai cu opt moși
nu pot da de veste încotro a apucat sórele. Dar Alexe,
moșul cei de-al nouălea, apucă tocmai pe drumul pe care
a apucat sórele, și-l zăresce. Și acum toți moșii fug
împreună după sóre.

Și în ziua asta se desmórtesce firea și ies tóte
gângăniile pământului la ivélă, și șerpjii, și bróșcele, și
tot ce-a dormit peste iarnă. Dar dacă n'ar zări moșul
Alexe pe sfintul sóre, gângăniile ar trebui să mai dórmă
până în ziua când Alexe ar găsi drumul sórelui.

Și fug nouă zile babele, până să deé Sân-Tóder de
veste că i-a scăpat sórele; și fug nouă zile moșii după
sóre până să-l zăréscă; și trec nouă zile până ce apucă
să iasă tóte vietățile din pământ, ca semn de bună veste
că n'are să piară pământul.

Și de aceea de la baba Dochia, cea mai strașnică
dintre babe, sânt nouă zile până la Sân-Tóder, și de la
Sân-T. r sânt nouă zile până la Alexe, omul lui Dum-
neșeu, și de la Alexie nouă zile până la Buna-vestire.

G. Coșbuc.

Concurs.

Pentru îndeplinirea capelaniei timporale pe lângă
deficientul paroch Virgil Gruescu din **Selciva** — proto-
presbiteratul Lipovei — pe baza înaltului decis al Ven.
Consistoriu din Arad Nr. 1108/1898. prin această se escrie
concurs în termen de **30 de zile** dela prima publicare în
fóia oficială „Biserica și Șcôla.”

Emolumintele împreunate cu această capelanie sunt
jumătate din tóte beneficiile parochiali, cari sunt: una
sesiune de pământ parte arătoriu, parte fênațiu în pășune;
birul preoțesc dela 139 Nr de case, câte o măsură de
cucuruz în bómbe; și stola usuată, cari tóte laolaltă dau
un venit anual de circa 400 fl. v. a. După încetarea din
viață a actualului paroch, alesul capelan va urma ca paroch.

Dela recurenți se recere, cualificațiune pentru pa-
rochii de cl. III. ér recursele lor ajustate conform dispo-
sițiunilor legali și adresate comitetului parochial din Sel-
civa, sé le trâmítă până la termenul susindicat, subsem-
natului protopop Voicu Hamsea în Lipova (Lippa), având
a-sé presenta cu observarea §-lui 28 din Regulament, în
vre-o Duminecă ori sêrbătóre în sfânta biserică din Sel-
civa, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Selciva, la 5/17 Februarie 1898.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VOICU HAMSEA, m. p. protopop.

—□—

Pentru îndeplinirea parochiei de clasa III-a **Săucani**,
— protopresbiteratul Beiușului — devenită vacantă prin
abdicarea parochului Georgiu Seracu, conform conelusu-
lui Ven. Consistoriu oradan de sub Nr. 1513/1897 B. se
escrie concurs cu termen de alegere de **30 de zile** dela
prima publicare în fóia oficiósă „Biserica și Șcôla.”

Beneficiile sunt următoarele: 1) Din casa cu trei
chilii și grădină parochială un venit de 70 fl.; 2) din pământul
vechiu parochial 12 holde un venit de 150 fl.; 3) din pământul
cumpérat cu casa parochială, și scris pe parochie 12 holde
cu un venit de 150 fl.; 4) din 20 zile de plug un venit de 20 fl.;
5) din 80 zile cu mâna un venit de 16 fl.; 6) din ingropăciuni un venit de 40 fl.;
7) din cununii un venit de 10 fl.; 8) din masluri, feșta-
nii, liturghii și alte rogăciuni 12 fl. — Suma 448 fl.

Doritorii de a ocupa această parochie sunt avisați,
că recursele provédute cu tóte documintele prescise, adre-
sate comitetului parochial din Săucani până la 22 Mart.
a. c. a-le trimite protopresbiterului subscris în Robogány.

Din ședința comitetului parochial, ținută la 18/30
Ianuarie 1898.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: ELIA MOGA, m. p. protopresbi-
terul Beiușului.

—□—

Pentru stațiunea învățătoréscă din **Revetiș**, cu sa-
lariu anual a) în bani 180 fl. b) în bucate (10 șinice) 5
de grâu, 5 de cucuruz c) lemne 6 stângini, din cari se
încăldește și șcôla, d) cuartir și grădină de legume, e)
venitele cantoral, prin această se escrie concurs cu termen
de alegere la **8 Martiu a. c.** până când recurenții vor
avé a se presenta vre-odată în biserică din loc și-și vor
substerne recursele pe calea oficiului inspectoratului cer-
cual din Buteni (Buttyin).

Revetiș, la 5 Faur 1898.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: CONSTANTIN GURBAN, m. p.
protopresbiter insp. cerc. de șcôle.

—□—